

boš verjel, pa je vendar le res — z dleti dolbejo stran. Zastran tega in ostalih poprav, ki se tudi v notranjih cerkvenih prostorih delajo, je bilo blizo vélikega oltarja notri gor do oboka pododrano. V ostalem pa je cerkvena oblika taka, kakor je sploh navadna pri gotiških stavbah. 18 orjaških stebrov razdeluje svetišče v tri ladije ter podslanja s svojo močjo visoke oboke. Presvetišče in taistemu vstric stoječi kapeli ločeni so od cerkvene ladije z visokim železnim omrežjem, ter se dajo tudi zapreti. Oltarjev ima cerkev blizo 40; le škoda, da so med njimi tudi nekteri, katerih podoba se nikakor ne strinja z obliko cerkvene stavbe. Res se je čuditi, da se celó na Dunaji, ki je vendar tako rekoč sedež vseh umetnij, na kaj tacega ni bolj pazilo. Imel bi Ti o ti cerkvi še marsikaj povedati, na pr. o mogočnih orgljah, o lepem oltarju, ki so ga dale plemenite gospé napraviti v stranski kapeli v hvaležni spomin cesarjeve rešitve iz rok morivnega naklepa, o starem krstnem kamnu, o grobnem spominku slavnega, tudi med Slovenci znanega vojskovodja princ Evgena Savojskega itd., — vendar da se preveč ne zamudim, podajva se dalje.

Zapustivši Štefanovo prestaro cerkev napotil sem se proti vseučilišču, da bi ondi poiskal našega ljubega A. Saj veš, da dijaka na Dunaji najlože stakneš, ako ga pred šolo čakaš. Drugači bi bilo res posebno naključje, da bi ga najdel, ako tudi veš za stanovanje njegovo. Okoliščine dijaške so namreč take, da nekteri mora tekati celi ljubi dan od „štrucjona v štrucjon“, če hoče, da živi. — O vseučiliščinem poslopji sem se zeló opekel in goljufal; kajti domišljija moja predstavljala mi je prav lepo in veličansko. Al drugače sem ga najdel. Ker sem mogel na šolsko skončanje še dobre četrť ure čakati, sem stopil ta čas v bližnjo vseučiliščino (jezuitsko) cerkev. Brate! to so Ti pravi zidarski umotvori. Enako kakor v Karolovi cerkvi je tudi tu viditi obilo marmeljna, zlata in umetnih malarij; zlasti glavna podoba vélikega oltarja mi je kaj zeló dopadla. Obseva jo sprelepo po prikritih oknih od zgorej padajoči dnevni svit.

To za danes; ob kratkem zopet nadalje kaj. Z Bogom! Tvoj vdani

Jože Žlindrovič.

Stare pripovedke slovenske.

Nabral na Dolenskem Fr. Peterlin.

Škratelj.

Pripovedujejo, da škrat v visocih gorah prebiva. Vsaka gora — pravijo — kjer škrat prebiva, ima prostorno votlino. V votlini je kamnita miza, pri kateri škrat sedi, ki ima pod sabo srebrne in zlate novce. Pod mizo izvira močan studenec, ki se bo pred sodnim dnevom razlil po deželi. Ko bodo namreč ljudje po antekristu zapeljani, „ki bo denarje sejal“, bo škratelj tako zeló zakričal, da bo gora počila, studenec pa se razlil po deželi; takrat bode gora zasula vasí in mesta v obližji, in njih prebivalci bojo potonili, predno dojde tisti strašni vek, ko bode zemlja vidila krvave boje z kraljem Matjažem.

V tistih gorah, kjer škrat prebiva, je veliko žlahne rude; toraj hodi tudi škrat do tistih rudarjev (knapov) posebno rad, kadar vodko (žganje) pijó, ali pa preklinjajo. To je vzrok, da se zdržujejo žganih pijač in se preklinjevanja varujejo.

Škrat ljudem tudi denar donša. Pravijo, da je nekemu kmetu na Dolenskem donšal ne le samo denarja, ampak tudi žita in drugih reči, katerih ga je prosil. Bil je dolgo pri hiši in zeló jih je bil obogatil,

kajti le misli mu je bilo razodeti in naglo jim je vstregel. Rekli so, da mu je bil oče mladega sinčka obljubil v dar, ki ga pa ni dobil, kajti spodili so ga od hiše pred časom, ko bi bil imel po pogodbi sinčka vzeti.

Neka druga pripovedka pa pravi, da ga je bil nekemu vzela, in sicer ko je bil 20 let star, je kar črn postal, nagloma umré in škratelj ga je odnesel pod nebó.

Neka lakomna žena je vzela jajce sedem let starega petelina brž ko je spočela, ter ga pod levo pazduho do poroda nosila. Ko se je deček rodil, izlegel se je tudi škratelj. Žena je oba skrbno odgojevala, kajti mislila je, da ji bo škratelj denarja donšal, a motilo jo je njeno upanje. Pomagal ji je sicer delati, donšal je vodo, kadar je bil pri volji, a ko se je ujezil, je nanesel na ognjišče kup kamnja in je ž njim lonce pobijal, zato so ga od hiše odpodili.

Pravijo, da je škrat tudi velik blebetalec. Nekega dne, ko so bili vsi v hiši, je nek fantalin Andrijaš po imenu, malo po malo iz lonca na ognjišču bób jemal. Škratelj to čutivši zavpije: „Andrijaš pika bob!“ — In še zdaj zmirjajo pri tisti hiši: „Andrijaš pika bob.“

Enkrat se je bil nek fantič zgubil, da ga ni bilo več dni domú; čez nekaj dni vendar pride; prašajo ga: kje da je bil? On pa pripoveduje, da ga je bil neki fantiček z rudečo kapico v sanico zapeljal, kjer se je prijazno ž njim pogovarjal, mu orehovih jederc in medene potice dajal. (Kon. prih.)

Svakinji dve le naprej!

Luj za odkrivaj nam blazega svojega srca čutila,
Z gorko ljubeznijo vnemaj Slovenke za polje slovensko,
Poj nam le, plašit' se ne daj, če kažejo tud' se strašila,
Vedi, da srčnih zahteva Dolensko, Notranjsko, Gorenško!
Kaj ko bi, Ana, ti svakinji krasila pesme cveteče
Z godbo u narodnem duhu, hladila nam rane skeleče?
Vrli Slovenec pa vedil bo hvalo, in pel Vama: „slava“
Drava in Soča in Sava, in Učka, Gorjan'c do Triglava.

Suški.

Dopisi.

Iz Zagreba 11. junija. ** — „Novice“ so unidan vprašale, kaj je neki z zagrebačko čitavnico, ki jo je kr. namestničko veče razpustilo? in kakovo je to bilo društvo? Ako se morebiti nasprotniki ljubljanske čitavnice tega veselé, nadjajo se, da bo vlada tudi v Ljubljani storila kaj takega, kratko jim bode veselje, kajti čitavnice slovenske in pa čitavnica zagrebačka niso edina stvar. Zagrebačka čitavnica bila se je počela l. 1860, dokler je še grof Coronini bil hrvaški ban, ter je kot čisto književno društvo imela namen, da se članovi izobrazujejo z branjem posebno slavenskih časnikov in knjig. Ko so Madžari rečenega leta poslali neko podporo stradajočim Hrvatom, zgodilo se je to s posredstvom čitavnice, in brž za tem se je po Coroninu razpustila; al po odstopu njegovem se je zopet oživila. Pozneje, ko so prišli slobodnejši časi, hiralo je društvo in slabelo in pešalo, ter se je združilo najpred z dvorano, za tem s streliščem, pozneje s trgovskim društvom. Letošnjega januarja, če prav pomnim, je po razpustu velike skupščine naše županije se zopet nekoliko počelo gibati ter je samostojno bilo, al kmali je zopet utihnilo. Mesca aprila odbrali so si slavnega književnika Bogovića za predsednika, barona Raucha pa, možá madžarske stranke, za podpredsednika, ter je odbor prosil potrjenja. Vse to se je godilo tako, da je občinstvo celó malo vedilo o tem. Namestničko veče stavi društvu prašanje: na kaki podlagi se je zopet osnovalo, in veleva, naj se mu predlože stara pravila; vlada izreče, da je poprejšnje društvo nehalo po tolikih spremembah in da ne sme več delovati na stari podlagi. Razloge tega

razpusta natisnil je te dni „Domobran“ z dostavkom, da bi menda vlada brž dopustila novo tako društvo, samo da se po postavni poti zaprosi o tem. — Kar se vam tedaj tukaj opisuje, o tem si nasprotniki slovenskih čitavnic naj ne mastijo slabih svojih glav, ker se vendar o tem ne bodo odebelili!

Iz Zagreba 11. junija. ☉ — List 8. letošnjih „Novic“ naj vzame v roke in pogleda naj dopis iz Zagreba, komur je mar zvediti, kako je bila ustrojena zagrebška čitavnica. Malokdo je vedil za njo, še manj pa je kdo pogledal v puste dve sobici družega nadstropja Hatz-ove hiše. Pred pa, kakor se je vredništvo „Pozorovo“ preselilo v omenjeno hišo, ni bilo še sluha ne o čitavnici v Zagrebu. Čitavnica zagrebška ni nikdar nobene veselice priredila, še tačas ne, ko je najlepše cvetela. Koncerte je napravljalo „Kolo“ v streljani, glasbini zavod pa v kazališču in dvorani. Ko je dvorana bila narodno društvo, je vse potegnila na se; ko se je zopet preobraževati jela, so nekteri domorodci zopet pričeli misliti na zapuščeno čitavnico, ter so jo najpoprej spojili s trgovskim društvom. Še le pred nekterimi tedni so se zopet zbrali tako imenovani opozicijalni možje, ter so si izvolili nov odbor. Kralj. namestništvo pa ni bilo s tem zadovoljno, ter je po nalogu banovem poslalo gradskega podkapitana z nekterimi panduri, ki so zapečatili vrata čitavnične. Ni toraj nobenega vzroka, da bi ne smela obstati v Zagrebu čitavnica. Ako jo hočejo zopet imeti, morajo samo nova pravila poglavarstvu izročiti, da jih potrdi.

Iz Dreženca na Tominskem 8. junija. — Ker vemo, da „Novice“ resnico ljubijo, jim pošljemo sledeče vrstice, ktere naj svetu povedó, koliko neresničnega se je vplélo v oni dopis v 18. listu: Dreženca, naš komun, ima 9 vasi; ni resnica, da ima 57 hiš, ampak teh 9 vasi ima 164 hiš in 912 duš. Velika Dreženca, naša vas na sredi komuna, sama ima 53 hiš s kaplanijo vred. Res je, da naš komun po 2 do 6 fantov za vojaščino daje. Al naši ljudje so dobri in marljivi, kterim se nikoli ne toži delati in lenobo pasti; kadar svečnica pride, se po vseh gruntih sliši pokati in kamnje streljati; tako iz gruntov kamnje trebimo, njive čistimo in potem obdelujemo. Res je sicer, da mesca aprila jo na Koroško vbrišejo naši fantje, pa ne vsi, in le takrat, kadar so že domá podelali. Eni pridejo nazaj ob sv. Ivanu, drugi ob vseh Svetih; tudi je res, da prinesejo po 30, 40, 50 in tudi več kakor 100 gold., in da se židane volje povrnejo, pa tudi mi smo veseli, da vse zdrave vidimo. Ali to ni hvale vredno? Zdaj pa prosimo še pogledati, kaj se je pri nas v 15 letih naredilo. Z novega smo zidali 10 hiš, 14 hiš smo preuredili in vse na korce pokrili; vse so zidane z več nadstropji po mestni podobi; dve drugi ste zdaj v delu. Korci za streho, kterih pri nas nimamo, smo 3 ure deleč vžili, in potem celo uro še na hrbtu nosili. Tudi smo v teh 15 letih 3 zidane in 4 lesene moste naredili, cerkev sv. Jurja olepšali in še več družega in potrebnega smo v komunu dovršili, pa mislimo, da ni potreba popisavati cele abcede delavnosti naše. Ponošni le to še zadnjič rečemo, da se zemljišča še niso nikoli na bobnu oglasovale, čeravno naš kraj nam dosti živeža ne daje, in vsako leto moramo za 3000 gld. sirka kupiti. Po vsem tem pa prosimo premisliti: ali nam koroški denar škoduje ali koristi?

Več nas, kteri vsaki teden „Novice“ pridno beremo.

Iz Krasa 12. junija. Cesar se človek boji, se najraje mu pripeti. To je stara skušnja. Taka se tudi nam godi. Naš večletni notár g. Peter Kozler odpovedal se je dozdani svoji službi in zapustil nas, poprijemši se kupčijstva, ki ga je rajni oče njegov dosihmal imel na Dunaji. Zgubili smo v njem iskrenega domorodca

vrlega srenjskega svetovavca in obče spoštovanega moža. Blago njegovo srce in njegova skrb za vse dobro skazala se je dostikrat v njegovi radodarnosti in v podpiranju ubogih. Komu ni bila znana pretekle leta revščina rodiške in vršniške občine? Pomagal jima je in poslal nakupljenega žita; mnogo družin dobilo je polajšanje v svojih revah. Kot posestnik v Sežani je bil lep izgled napredka v kmetijstvu in je tako tudi z delom dal zaslužka mnogim. Nemorem zamolčati, da je bil tudi podpornik naši sežanski cerkvi. Izveden v pravnih rečeh in vnet za naš narod trudil se je za naš jezik in njegove pravice; kupne, ženitne in druge pisma, ktere je v maternem jeziku spisoval, razveseljevale so Slovence. Znane so njegove dela na književnem polji. Kdo ne pozná njegov prvi zemljovid slovenske dežele? Hvala, srčna hvala tedaj mnogozaslužnemu rojaku v imenu vseh nas. Imeli ga bodemo v vednem spominu; naj bi tudi on nas ne pozabil! Kdo bode ga nadomestil? Bog daj, da dobimo pravega možá, zakaj on in še dva druga gospoda: Dragotin Polley in Anton Črne so nam tri zvezde na Krasu, kterih blaga svetloba se ne kaže in vidi samo v domačih okrajnah, temuč tudi zunaj domovine naše.

Iz Škocijana pri Turjaku. Pred dvema letoma so preč. naš g. župnik Anton Čibašek, za Božjo čast vsi vneti, med tem, ko so že popred mnogo po farni cerkvi popravili in olepšali, dali tudi narediti nove orgle. To delo so izročili gosp. Ferd. Malahovskemu, in res pravega umetnika so si izvolili. On je orgle tako dobro izdelal, da smo vsi prav prav zadovoljni, in ga radi tukaj očitno pohvalimo. J. M., župan.

Krakovo v Ljubljani. Dr. — Vsak Ljubljančan pozná idilični ljubljanski predmestji Krakovo in Trnovo z njunimi marljivimi prebivavci, kteri prideljujejo nam zlasti toliko lepe zelenjadi vsaki čas, da se naše mesto memo družih v resnici ponašati more. Nikomur pa tudi ni neznano, kako borno farno cerkev ste imele oni predmestji v preteklih dobrih časih, kako pa pod sedanjim vrlim za Gospodovo slavo vnetim župnikom gospodom Franc Karun-om se je revni Gospodovi hram vkljub neštevilnim zadržkom preobrnil v krasno božjo palačo. Kako zeló so se trudili duhovni pastir za notranjo dostojno cerkveno opravilo, lepo ubrano zvonjenje itd. — vse to je svetu dobro znano — ne tako pa, da so nove orgle že skorej popolnoma gotove, in da bodo na sv. Janeza Krstnika dan prvokrat v Božjo čast zapéle. — To krasno in res mojstersko delo je naš rojak France Goršič, sin domačega orglarja Martina Goršiča, v 11 mescih izgotovil in s tem delom zopet jasno spričal Vodnikove besede: „Krajec tvoja zemlja je zdrava“ — — „za uk si prebrisane glave“ itd. — Mladi naš umetnik France Goršič je prve zapadke v izdelovanji orgel od svojega očeta, znanega izvrstnega farnega orglarja in pevovodja domačega narodnega petja v trnovski cerkvi, posnel; nadepolni mladeneč se je podal na Dunaj, kjer je pri slavnoznanem Karol Hesse-u 7 celih let za pomočnika služil. V tem času se je naš rojak iskreno te umetnije poprijel, z neutrudljivo pridnostjo učil in se v malih letih tako izvrstno izuril, da so naš župnik mógli mirno to važno delo mlademu mojstru izročiti. Da je niso napčno zadeli, priča tudi to, da je te dni omenjeni slavni dunajski orglar Hesse, potovaje po svojih opravilih, v Ljubljano dospel, nove orgle v Trnovem kakor prvo samostojno delo nekdanjega svojega učenca poskušal in jako pohvalil mladega umetnika, dodavši samo to, da Goršičeve orgle imajo edino napako, namreč to, da so — precenó narajene, kajti 3000 gld. za take orgle, ki bi v Beču najmanj 6000 gold. veljale, ni nobeno plačilo. Nove orgle so na 20 registrov, imajo stopni meh, in kadar pojejo,

se razlega glas njih po obeh predmestjih. Tudi v svoji zunanji obliki so jako okusno in skladu cerkve primerno izdelane. Dasiravno velikanske, so vendar tako pametno postavljene, da je na koru še dokaj prostora ostalo in kakor navlaš za kako večo vokalno mašo pripravno. Hvala tedaj in prav živa hvala mlademu mojstru! Pri tej priliki izrečem le še to željo, naj bi nam vrli pevci čitalnični, ki so se tako izgledno skazali v stolni cerkvi letos, kmali tudi umetalno mašo privoščili. Ponužajo se sicer drugi tudi, al „naše gore listi“ bi nam pred vsemi bili priljubljeni.

Iz Bistrice na Notranjskem. —c. Slavno c. k. deželno predsedništvo v Ljubljani nam je 3. dan t. m. dovolilo, kakor smo prosili, vstanoviti narodno čitalnico. Kdaj se bo slovesno z besedo odprla, bo odbor ob svojem času naznanil. Naprej zastava slave!

Iz Ljubljane. 8. dne t. m. je bila volitev mestnega župana. Snidlo se je 28 mestnih odbornikov, namreč gospodje: Dr. Janez Ahačič, Jožef Blaznik, dr. Jan. Bleiweis, Jan. Brolich, dr. Etbin Costa, Jož. Debeve, Karl Deschmann, Karl Holzer, Jan. Horak, dr. vitez Kaltenegger, Andrej Malitsch, dr. Mitieis, dr. Jože Orel, Janez Pajk, dr. Anton Pfefferer, prof. Jan. Poklukar, dr. Rak, dr. Nik. Recher, Vilelm Rost, dr. Schöppl, Jož. Schwentner, Vinc. Seunig, V. Stedry, žl. Strahl, Bl. Verhovec, dr. Jož. Zupan, V. C. Zupan, dr. Zhuber. Le dveh tedaj ni bilo: gosp. L. Lukmana ne, ki je iz odbora stopil, in gosp. J. N. Mühleisen-a ne, ki je bolan. Resnoben je bil moment, kakor malokdaj v tej dvorani, ki je bila polna mestjanov, ki so hrepeneli izvediti, kdo bode izvoljen. Brž prva volitev je odločila. Gosp. dr. Etbin Costa je dobil postavno število 16 glasov, gosp. Jan. Pajk, c. kr. okrajni predstojnik 11, gosp. dr. Zhuber 1. Ko je bil za dr. Costata potegnjen 16. glas iz volilne urne, zadeneli so po dvorani iz množice pričujočih mestjanov navdušeni živio- in slava-klici. In končan je bil „síl protivnih boj!“ Župana namestnik g. dr. Zhuber vpraša potem novoizvoljenega župana: ali sprejme volitev? Dr. Costa se vzdigne s svojega stola in, globoko v srcu ginjen, odgovori tako-le:

„Slavni občinski odbor! Z veliko bojznijo in v strahu se lotim besede, da povem, da, zahvaljaje se slavnemu občinskemu odboru za to častno volitev, tudi mislim prevzeti jo, ako jej pride najviša pritrditev Njih Veličanstva. Rekel sem: z bojznijo, kajti nasprotni čutje mi zdaj stiskajo srce. Od druge strani je čut radostnega nemira zaradi te častne volitve, od druge pa čut skrbi: bodem-li s svojimi slabimi močmi mogel ustrezati véri, ktera se v me stavi, ustrezati velicemu, pravičnemu zahtevanju, ktero zadeva župana tega mesta. To skrb mi zmanjšuje samo to, da pregledujem častito okrožje, ktero bode okoli mene, in ktero mi bode z obilnimi izkušnjami podajalo vse, kar mojej starosti še primanjkuje izkušenj in znanja, — učeni možje in možje, ki dobro vedó, kakošne potrebe in želje ima naše mesto, bodo okoli mene, in jaz morem samo to izreči, da mi ne bode primanjkovalo poštene, resnične volje in neutrudne delavnosti. Moja namera bode, veljavo dati resnično ustavnemu ravnanju med tistimi mejami, ktere so nam postavili splošni zakoni (postave) in zakon našega mesta. Nič važnega se ne bode smelo skleniti, da ne bi slavni občinski odbor imel prilike povedati svojih misli in želj, predno bode sklep; pa tudi truditi se hočem, da bodem te sklepe tako zvrševal, kakor bode slavni občinski zbor odločil. — Občini varujoč avtonomije na vzgorej in navzdolej nam bode dolžnost: po pravici delati na vse strani, ne gledaje niti stranke niti osebe; imeti pred očmi blagost našega mesta v telesnem in duševnem oziru, in z gospodarstvom, na tanko v red

spravljenim, pridobiti pomočke, da se naredi vse, kar je še treba, in dokaj je še tacega. In tako upam, da v tej triletni dóbi, ktero ste mi odločili denes, nastopi sprava tistega needinstva, ktero morda še to uro pretresa družbeno življenje našega mesta. (Viharni klici: slava in prav!) Ker imamo vsi en namen: blagost našega mesta pomnožiti, zatorej se tudi zbogamo zaradi pripomočkov, da pridemo do tega namena. Kajti nam vsem je gotovo načelo: zložna, velika, ustavna Avstrija, in če občinski odbor tudi ni poklican, da bi pretresal politične vprašanja, vendar smo si mi vsi gotovo v svesti splošnega čuta, da mora Avstrija biti ustavna in zložna. In ker upam, da se nam z združenimi močmi posreči, da to zlogo osnujemo, da to zlogo utrdimo, zato, moja gospôda! pokažimo zdaj, ko smo tukaj zbrani, znamenje te zloge, pokažimo dokaz, da — bodimo-si kterih misli koli — enako sodimo v enej stvari, v navdušenem klicu, ki naj ga v tej uri, ktera ljubljanskemu mestu ni brez važnosti, izrečem: Slava vsecenjenemu ustavnemu avstrijskemu cesarju, slava Njih Veličanstvu Francu Jožefu Prvem!“

Za temi besedami vstane vés občinski odbor in večkrat viharno zavpije: slava in hoch!

„Novice“ so tedaj tako srečne, da morejo reči, da se je spolnilo, kar so obetale danes teden. Izvoljen je dr. Etbin Costa mestni župan, ki bode nastopil županstvo, ko ga potrdi Nj. Veličanstvo cesar. Z dobro vestjó rečemo, da je velika velika večina mestjanov srčno zadovoljna, da ji bode dr. Costa župan. Naj nam odgovori kdo, ako more, da to ni res! Dokaj pa je bilo pravde, predno je bila zmaga naša; živa priča temu so surovi dopisi, ki so jih poslednji mesec iz Ljubljane donášali časniki „Triesterca“, „Preša“ itd. Mi smo molčali dosihmal o vseh teh nevrednih agitacijah; zdaj pa, da smo zgodovini našega mesta pravični, moramo vendar se ozreti nekoliko v pretekli čas, da svet zvé, kako je bilo. Povesod, tudi tam, kjer ni dveh ali več narodov, snujejo ob volitvah stranke; tako je bilo tudi v Ljubljani. Mi domači — pravijo nam „slovenska stranka“, čeravno nam ne gré v glavo, kako da bi narodni domači mógli „stranka“ biti, ker kdor je v svoji hiši, ni gostač ni „Partei!“ — smo nasvetovali volivcem možé, ki naj jih volijo v mestni odbor. S temi pa niso bili zadovoljni nasprotniki naši, ki se sami „nemški liberalci“ imenujejo; nasvetovali so svoje može. Al spodletelo jim je, deloma zato, ker tako imenovana „slovenska stranka“ ima korenino svojo v narodu in zaupanje njegovo vživa, deloma pa tudi zato, ker je nasvetovala mestjanom možake, kterih veljava je po celi deželi znana in jih spoštuje in ceni vse mesto. Pokazalo se je tedaj pri teh volitvah, čigav glas več veljá. Nam se sicer ne zdí to nobeno čudo, ker je čisto naravno, in prav očitno kaže, da še ima domovina naša prostora za nas. „Triesterca“ je leta 1862, ko so tudi bile volitve mestnega odbora, zaničljivo pisala in celó „Frankfurterca“ je na čelu svojem ponatisnila sestavek, da je slavno zmagala „deushtgesinnte Partei“, ki nam je takrat spodbila vrla možaka: dr. Kavčiča in prof. Poklukarja. Na gomili teh mož, ki jih je „deutsch gesinnte Partei“ res takrat pokopala, je postavila to-le nadgrobnico: „Ein Beweiss mehr, dass das ganze nationale Parteitreiben nur von einer kecken Minorität ausgeht, die ihre eifrigsten Anhänger unter dem Clerus, den Studenten und etlichen Spiessbürgern zählt.“ Mi smo obžalovali zgubo tacih mnogocenjenih mož, smo trpeli nesrečo, pa si „ad notam“ vzeli, da še nam pride čas, ko bode iz „kecke Minorität“ „ehrfurchtgebietende „Majorität“. In tako je bilo, in ako Bog dá! bode še bolje, kajti naši mestjani se zavedajo, da ne potrebujejo „deutsch gesinnte Partei“, da bi jim delala „Kan-

didatenliste“. — Ko so bile volitve mestnih odbornikov končane, je — sit venia verbo — „slovenska stranka“ po resnem prevdanku vseh lastnosti, ki jih mora ljubljanski župan imeti, bila kmali gotova, ktere ga bo volila za mestnega župana. Gospod dr. Etbin Costa je bil enoglasni njeni kandidat, in stala je za-nj v vseh nevihtah kakor skala. Nasvetovala ga je še drugim odbornikom, kateri ne služijo pod banderom „der deutsch gesinnten Partei“, o katerih pa tudi „Triesterca“ ne more reči, da so „ultra-slovenske Partei“ in tudi ti so v Costa-tu spoznali sposobnega župana. „Deutschgesinnte Partei“ pa se je upirala zoper njega z nogami in rokami. Izvolila si je najpoprej g. dr. Schöppel-na; al ko je vidila, da ji ne bode obveljal, je nagovarjala g. V. Seunig-a; ker se je pa ta branil županstva, si je nazadnje izvolila c. kr. Bezirkshauptmanna gospoda Pajka za svojega kandidata. Da bi si „deutschgesinnte Partei“ zagotovila pri svojih družnikih glasove za gosp. Pajka, je neki moral vsak izmed njih roko dati in zagotoviti, da ga bode volil, kajti „deutschgesinnte Partei“ tudi pozná slovenski stari pregovor, „da bolje je: drži ga, kakor lovi ga.“ In radovala se je že neki, da bode zmagala s Pajkom. Da se je zmotila, — kaže izid volitve. Mi pa pravimo, kakor je že danes mesto veselo, da je dr. Costa bil izvoljen, tako bode že morebiti čez leto in dan tudi „deutschgesinnte Partei“ zadovoljna, da imamo njega, ker pošten Slovan lahko tako županuje, da je vsakemu prijazen, kakor je bil v Pragi prezgodaj umerli Pštros. Z „Danico“ pa sklenemo ta zgodovinski ozir, rekši: Bog daj srečo!

— Njih ekscelencija občespostovani nas c. k. deželni poglavar baron Schloissnigg so včeraj obiskali podkovijsko in živinozdravniško-, pa tudi kmetijsko šolo in vrt družbe kmetijske na Poljanah. Spremljal jih je dr. Bleiweis, vodja teh šol. Ogladali so prav vse in zadovoljni se ločili od mesta, na katero je od znane strani letos in lani v deželnem zboru letelo toliko „prijaznih“ pšic.

— Neki gospod Seljan(?) nam je za natis v „Novicah“ v imenu še „mnogo družih“ poslal protest zoper nemški časnik, o katerem se je v 20. listu reklo, da skor gotovo pride na dan v Ljubljani, da bode v národnem duhu vredovan in da cilj in konec njegov je porazumljenje mednárodno. Ta oglas je silno razsrdil gospoda Seljana in Seljanovce, kajti prav plat zvoná bije v sestavku, ki ga je „Novicam“ poslal 21. maja. Ker je marsikaj v tem sestavku, kar ne razumemo, in ker je po tem sestavku očitno, da tudi gospod Seljan s svojimi „mnogimi“ nikakor ne razume namena nemškega časnika, smo ga vabili osebno k nam, da drug drugemu z besedo razjasni, kar je temno tù in tam. Al ker šentpeterskega gospoda Seljana le ni, ne moremo si kaj, da bi ga še dalje čakali; natisnemo tedaj njegov spis v vseh glavnih točkah po vrsti, kakor je pisan. Gospod Seljan pravi: „Narod se more le v narodovem jeziku izobraziti. Imenovani časnik bi ga še bolj poptujčil. Nemci in tisti Slovenci, ki nemški umejo, imajo povsod nemških časnikov na kupe; začnimo še mi Slovenci občnemu maliku kaditi! Pripognimo se, da bode ptujec prav lahko mogel po našem hrbtu hoditi, kakor je pomenljivo rekel rajni župan Ambrož. Ali je mogoče v ptujem jeziku za priproste ljudi na Kranjskem pisati? In če bote pisali le za Kranjce, kaj bodo neki drugi Slovenci rekli? Slovenci nimamo političnega časnika; vi pa hočete za pešico Nemcev pred skrbeti kakor za celi narod slovenski! Preskrbite najpopred Slovincem slovenski politični časnik, in če vam ostaja potem še moči, osnovajte še nemškega. Imeli smo politični slovenski časnik; umrl je; zakaj ga niste smrti oteli? morebiti zato, da nemškemu na noge pomagate?

Našim nasprotnikom pravite nemškutarji; prašamo vas: ali niste vi več in še bolj nevarni nemškutarji nego oni? Posamesna korist se mora občnemu blagru zmerom ogniti. „Novice“ pokažite, da so vas v začetku izhaje „Solskega Tovarša“ in „Napreja“ hudobni ljudje le obrekovali! Če bi se ustanovil pred slovenskim nemšk političen časnik, tako imajo pa naši nemški protivniki res prav, kadar pravijo, da moramo nemški govoriti, če hočemo, da se porazumemo. Kam bomo vendar zabredli? Kadar „Novice“ rešetarijo nemškutarstvo, nemškutarji to še poprej beró kakor mi. Če pa je tako, čmu nemškega časnika?“ — Tako šentpeterski gosp. Seljan. — Da je poštena domača duša, kaže vès sestavek; al glava ni mu tako bistra kakor je srce dobro. Brez podlage dela polemiko, to je, brez vednosti, kakošen se namerava časnik nemški, in kakošen namen mu je odločen, ga naskakuje in hude litanije bere početnikom njegovim. „Novice“ so le malo noticijo prinesle o časniku tem, in brž je bil ogenj v strehi. Zato bi bili radi ustmeno se pogovorili s gospodom Seljanom. Kar bi bili radi ž njim govorili, moramo povedati tedaj zdaj očitno. Čujte! Množica mož, ki mislijo, da se svet ne goljufa, ako jih v vrsto skušenih rodoljubov šteje, ki jih pa g. Seljan „nevarne nemškutarje“ imenuje, je spoznala potrebo nemškega časnika v Ljubljani, ki bi vsem tistim, ki ali celó ne razumejo slovenski ali pa nikdar ne beró slovenskih časnikov, bil odprto pismo, da zvejo, kaj Slovenci zahtevajo o tej ali uni zadevi. Potreba domačega takega lista, poštenim Nemcem in nepoštenim nemškutarjem namenjenega, je pa pri nas toliko večja potreba, ker „Laibacherca“ z nemškim vrednikom nima oči in srca za nas, kakor ga ima za svoje ljudi in ker, žalostna nam majka! iz Ljubljane še dopisnikov nimamo v druge nemške časnike, da bi — nasproti sistematičnemu obrekovanju, ki ga leto za letom o Slovencih beremo — povzdignili svoj glas za resnico in pravico. Ni dosti, škandalov le brati, treba tudi jim stopiti nasproti! V tacih okoljščinah ali ni živa potreba, da — ne za slovenski narod, ampak za brambo slovenskega naroda in njegovih pravic pred svetom — osnujemo si domá nemšk časnik? Vsi drugi Slovani imajo svoje nemške ali talijanske časnike, tako Čehi „Politik“, Dalmatinci „Nazionale“ itd. Te dni še le nam je pravil gospod dr. Gregr, vrednik praškega „Narod. Listov“, koliko jim je koristila nemška „Politik“ in jim še koristi pri poštenih Nemcih. In to nam je mož, čigar beseda veljá. Nemški časnik, ki si ima v Ljubljani v namenu porazumljenja osnovati, bode v kratkem času oči odprl poštenim ljudem, da vidijo, kaj da hočemo, in kaj da nočemo, in če imamo tak časnik, ki se bode z veliko politiko vsakrat le malo pečal, le eno ali dve leti, razjasnilo se bo marsikaj nam v prid. Potem lahko neha. — Ko bi bili gospodje Seljanovci to vedili, molčali bi bili gotovo. Vidi se pa iz tega tudi, kako napačne so vse dedukcije iz napačnih premisov. Narod ni v nikakoršni nevarnosti poptujčenja, ker za-nj ni ta list. Rodoljubom pa, ki jih je volja slovensk političen časnik osnovati, ostane obširno polje odprto. S kopico malo, ki hoče osnovati nemšk list — celó lokalni za Krajnsko — vendar ni že pri kraji cela Slovenija! Pa še ta kopica bode gotovo tudi naročnica slovenskega. To pa ji vendar tudi sme dovoljeno biti, ako spozná kakošno stvar za potrebno in dobro, da s pomočjó prav svojega žepa stori, kar ji je drago. „Imeli smo političen slovensk časnik; umrl je; zakaj ga niste smrti oteli?“ — pravi gospod Seljan. Imeli smo že več političnih slovenskih časnikov — zakaj so umrli, morate vprašati njih vrednike in založnike, pa prašajte tudi drugod po svetu, zakaj so mrlí in mrjó časniki. V čem so se

„Novice“ obrekovale, ko se je začel „Šolski Tovarš“ in „Naprej“, bi bili radi gospoda Seljana vprašali; izpraševali smo si vest, pač nič nismo zvedili. Le to dobro vemo, da so „Novice“ priporočale vsak slovensk časnik, in čeravno nam je povedano bilo, da se je kak časnik s tem namenom začel, da bi „Novice“ pokopal, so vendar „Novice“ vsakemu prijazne bile. Da pa „Novice“, ki imajo vse druge in više namene kakor edino le politiko uganjati, ker one so list za vsestranski poduk in omiko naroda slovenskega, bi se v grob položile, kadar pride kak nov časnik na dan ali da bi tak časnik štoparamo nosile, to terjati od „Novic“ bi bilo vendar — saj enmalo preveč! Nikjer ne nahajamo kaj tacega, kjer je več časnikov, da bi vredništvo drugemu časniku prosó branilo, svoje pa vrabcem prepuščalo. Vsakega vrednika skrb mora biti, da — v prijazni zlogi z družimi — ohrani svoj list; zato pa je treba neprenehoma marljivosti noč in dan, izurjenosti v vredovanju, zaupanja narodovega in podpore rodoljubnih pisateljev. Kdor svoj list misli postaviti na grob družega, lahko pade v jamo, ki jo družemu koplje. — Tako mislimo, da smo opravičili tiste domoljube „nemškutarje“, ki nameravajo izdati nemški časnik za poštene Nemce in nepoštene nemškutarje na Kranjskem, in da smo dokazali, da ne pedi terêna nočejo vzeti domoljubom, da osnujejo slovensk političen časnik vsem Slovincem. Dobro došla obá!

— Gospá Ana Pesjakova roj. Šmerlingova postavila je stopaj (marš) ter dala mu imé „Šmerlingov stopaj“, ker posvetila ga je svojemu sorodovincu maršallajtnantu žl. Šmerlingu; znesek pa namenila je „Tegethofovi ustanovi“ za morske naše vojšake, ranjene na Šlezvik-holštajnskem, med katerimi je veliko južnih Slovanov, in tudi nekaj Slovencev. Dobiva se prvi teden pri stavitelji sami vsaki dan od 11. do ene popoldne; potem pa v Kleinmajerjevem knjigarstvu po 42 kr.

— Razstava umetnih del se je v reduti odprla v nedeljo in je za ogled odprta do polovice prihodnjega tedna. Vidi se 48 malarij z olnatimi barvami, med katerimi je marsiktero lepo delo. Svetlopisi (fotografije) gotiških altarjev po osnovah Schneiderjevih v Mnihovem so pogleda vredni. Zraven teh visijo obrisi za oltarje, ki jih je naredil naš rojak Matevž Tomec, podobar v Št. Vidu, in po katerih izdeluje ravno zdaj naročene mu oltarje. Vediti pa se mora, da Tomec ni za umetniško razstavo načrtal teh obrisov in da tudi niso čisto po njegovi glavi narejeni, ker znano je, da se mojster mora v svojih delih večkrat tako vèsti kakor hočejo in morejo fare, ki mu naročujejo to ali uno. Vidi se pa vendar iz Tomčevih del, da so dela umetne glave in roke, in da saj njegove dela — dela domačega uma in dlana vidimo v razstavi, ker drugi domači umetniki, razun c. kr. nadlajtnanta A. Karingarja, niso ničesa raspstavili letos.

— V nedeljo 12. tega mesca je čitavnica naša na lično okinčanem vrtu podljubljske gostivnice na „zelenem hribu“ napravila „besedo“, pri kateri ji je prijazno pomagalo društvo „južnega sokola.“ Bil je to prvi letošnji čitavnični izhod, ki se je v vsem tako sjajno obnesel, da ga moremo primérjati še nepozabljenemu lanskemu izhodu po Ljubljani. Pretilo je sicer prejšni dan zlo neugodno vreme in bali smo se, da vremenski prerok Medard ne bi nam potopil veselja. Al v nedeljo je nebó bilo čitavnici tako milo, da je nekdo šaljivo opomnil, da sv. Medard je moral biti rojen Slovenec, da je čitavnici postregel s tako prijetnim vremenom. Ni tedaj čuda, da je v nedeljo popoldne vrelo toliko mestjanov in družih na „zeleni hrib“, da se je vse trlo,

in da je veselica ta zopet bila prava národna slovesnost. Po vstopnicah udom čitavničnim in po teh njihovim prijatlom in znacem razdeljenih se more reči, da se je snidlo čez 1500 ljudi! Mična deklamacija: „Kdo je domorodec?“, ki jo je po Mirku Bogoviću poslovenil rajnki Malavašič in jo z veliko pohvalo govoril gosp. P., in 9 pesem, s katerim je pod vodstvom gosp. Fabjana naš slavnoznani pevski zbor razveseljeval pričujoče goste: vse to je bilo prvi del veselic. Ko je pevski zbor odpel narodno pesem „Naprej zastava slave“, se „Sokolovci“ v lični svoji opravi zberó pred oder pevcev, in ko ti začnó „cesarsko pesem“, se vsi vstopijo v častno poslužbo, zbrana množica pa kliče „živio“ in „slava“, da so se komaj slišali možnarji, ki so v tem trenutku pokali na višavi. Ko se začne po tem vojaška godba c. k. topničarjev, ni bilo pred mirú, da tudi ta je mogla gosti „cesarsko pesem“, med katero so doneli navdušeni slava-klici. Ves ostali čas je godla vojaška kapela z veliko pohvalo mnogovrstne reči. Ko pa se je jelo mračiti, so rakete z različnim umetalnim ognjem, ki se je danes posebno lepo odlikoval in vrlima mojstroma zasluženó glasno hvalo privabil, povzdigoval veselico, kateri so „Sokolovci“ bili izvrstni redniki, in ki je trpela do 10. ure zvečer — od konca do kraja v najlepšem redu. Le en glas je bil občne zadovoljnosti. Gospod Selkarju, lastniku „zelenega hriba“ pa gre tudi očitna hvala, da si je na vso moč prizadjal za ozaljšanje vrta in dobro postrežbo tolikšne množice.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Presvitla cesarica se je včeraj podala v toplice kisingeniške; Njih Veličanstvo sesar so jo spremili in seboj vzeli ministra unanjih oprav grofa Rechberga; v Kissingen-u se snidejo s carom ruskim, ki ima seboj ministra Gorčakova. Pozneje grejo vsi v Karlove Vare, kamor pride kralj pruski z ministrom Bismarkom. Iz tega je očitno, da je ta shod velike pomembe. — Komisija za posvetovanje novega kazenskega zakona se je začela 6. dne t. m. Dr. Herbst ni prišel. — V našem cesarstvu izhaja zdaj v vsem leto in dan 370.352 iztisov časnikov, iz ptujega jih dohaja 22.228. — Tobaka se prodá v našem cesarstvu leto in dan za blizo 164 milijonov gold., za 18 milijonov gold. za nosove, ves drug se popuha. — Novi dvorni kancelar ogerski je že začel odstavljati vélike župane, ki mu niso po volji. — V Spletu v Dalmaciji je vlada odstavila župana in vse mestne odbornike; cesarski komisar gospodari mesto. — Konferencije v Londonu zavoljo Šlezvik-Holštajna se bojo razbile; ako se do 26. t. m. ne odloči meja nemškega Šlesvika, začnó Danci zopet boj na morji in Angleži jim mislijo pomagati, ako se ne odloči meja po njih volji; tudi francozka vlada stopa čedalje bolj na stran angleške. — Ruska vlada je razvezala diplomatično vez s papeževo vlado. — Morivca dr. Le Pommerais-a so 9. t. m. v Parizu ob glavo djali; cesar ga ni hotel pomilostiti in prav je storil. — Knez Kuza je že v Carigradu; ne vemo še, kako se bota pogovorila s sultanom; knez se ga ne boji.

 Današnjemu listu je priložen Matičini razglas.

Kursi na Dunaji 14. junija.

5 % metaliki 72 fl. 80 kr.	Ažijo srebra 13 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 80 fl. 25 kr.	Cekini 5 fl. 44 kr.